

ANO XXXIII • Nº 910 - Do 17 ao 30 de novembro de 2014

Xestionar as identidades, gobernar a diversidade

A foto que fala

Vista panorámica do nacionalismo galego

O trasno

Daniel López Muñoz

Non podemos,... máis ben, debemos..., pero... que perdemos?

Pois agora, vaia, disque o perigo non son os que montaron toda esa feira de pagos en negro para financiar os seus partidos e, de paso, as súas contas suízas, os seus jaguars, os aniversarios dos seus cativos en Disneyland e as bodas da súa filla, poñamos por caso, no Escorial, con glamour, moitas cámaras e Dom Pérignon.

Os que saben, os inefables, contan que o risco non está nos que puxeron ao cargo das Caixas de Aforro, beneméritas institucións nadas con vocación social, eses personaxes fachendosos, capaces de expropiarlles os aforros de toda a vida aos nosos emigrantes, ao tempo que gastaban

centos de miles de euros das institucións que tiñan que controlar en lencería fina, ambrosías etílicas e karinas de alto stánding.

Os perigosos, comentan as voces cavernosas, non son os que negaron a diversidade deste Estado, de seu, plural, convertendo o diferente en estraño, desconfiando e uniformando taimada ou burdamente, a quen fala distinto, a quen se sente distinto.

Non. Seica non hai perigo ningún en gobernar e, de maneira simultánea, arrimarse aos narcotraficantes, deixarse querer, intimidar, comentar vidas e negocios, evitando preguntas de mal gusto. Nin tampouco está en

burlar a democracia e o dereito, nin en carrexar discapacitados intelectuais ás urnas, nin en quen converteu as subvencións para formar parados e a contratación pública nunha ferramenta de gañar amizades, dar e pedir favores e crear un país dual, dividido en súbditos ben acomodados –“os nosos”- e disconformes no paro –“que lles dean”.

Os perigosos, din os mestres da corruptocracia e os seus amigos, son os que queren o cambio das cousas.

Pois non. Non é que poidamos, é que debemos. Debemos dar unha oportunidade a algo diferente. Pero neste balbordo todo, nesta borrasca que vén do leste cara a Galicia, neste vendaval invertido que ataca desde a meseta, desde as redes, desde as teles privadas con sede madrileña,... non estaremos perdendo algo importante? Non nos estaremos xogando que queden varridas as institucións, redes e forzas políticas e sociais propias de Galicia, as que senten isto da galeguidade, as que apostan por este recanto europeo? Non nos arriscamos de novo a que Galicia se disolva no océano descolorido dun enorme cabreo celtibérico?

O que pasou en Cataluña o 9-N pode ser valorado e cualificado de moitas maneiras, pero a menos acertada é a de dicir que foi un “exercicio inútil” (ou una “farsa”; ou un “yo me lo guiso, yo me lo como”), agarrándose ao feito evidente de que non ten “efectos xurídicos”

Xurídicos, de momento, non, pero políticos é imposible que non os teña. Que dous millóns de cidadáns se mobilicen e participen é imposible que non teña efectos políticos. Máis ben, ao contrario. É o momento de deixar o drama e a pantomima fundamentalista e poñerse a facer política, a facer os deberes.

Esa teima de dramatizar debe afundir as súas raíces naquela concepción sacrosanta da “una grande e libre”, naquela “unidade de destino no universal” coa que o franquismo definía España. Pero o que se precisa é todo

É o momento de deixar o drama e poñerse a facer política

o contrario: política, negociación, sentido práctico. A situación que se vive en Cataluña, todo un complicado proceso que foi derivando, de susto en susto, de prexuízo en prexuízo, nace dun “pecado orixinal” centralista que precisaría de moita revisión e outra

tanta pedagogía. Sobre iso cometeuse erro tras erro. A historia do Estatut é unha lección do que un partido responsable na oposición non debería facer, e agora o PP recibe o golpeo do boomerang que lanzou daquela. E, entre tanto, o autonomista pasou a ser soberanista e o nacionalista, independentista. En cousa dun lustro.

Fai falta moito debate coas cartas boca arriba, cos pros e contras da separación, da unidade, da federación, da confederación. Nada hai sagrado nin inmutable nas constitucións. Todo se pode discutir entre seres e pobos libres. Pero primeiro hai que recoñecerlle a Cataluña que é un pobo, non un apéndice. Que sentido ten, senón, que existan “nacionalidades históricas” na Constitución?

O que entorpece todo é precisamente o empeño en que non se poida votar con todas as garantías. Consultar. Saber que pensa a xente realmente, que quere para o seu futuro. Pode haber opinións moi catalanistas e moi ben fundadas que prefiran manter unha vinculación co Estado español desde un novo pacto, solidario e respectuoso, distinto. Pero esas voces non se poden escoitar, precisamente porque o debate derivou nun enfrontamento visceral entre posturas antagónicas: asimilacionistas contra secesionistas. Hai que acougar e serenarse.

Rumores de esperanza

Xan Guillén

Tiven a sorte de coñecer en vida a moita xente que para min son santos. O 6 de novembro soterramos unha muller da que estou seguro que forma parte do Ceo. Trátase de Guada.

Guada era unha relixiosa filipense que pasou a súa vida en Vilagarcía de Arousa. Irimaga e participante fiel nas Romaxes (incluída a última á que foi con certa dificultade pero co entusiasmo intacto). Aló polos anos 70 decidiu tomar partido polos máis desfavorecidos de Arousa e comezou a dar clases aos nenos e nenas xitanas que se asentaban na parroquia de Cornazo, en Vilagarcía. Abandonou a comodidade e comezou a loitar por eles. Dende a construción da escola a dar as clases. Nesas estivo ata a súa

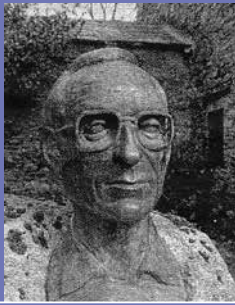
xubilación. Non debeu ser fácil o día a día na escola e rachar cos prexuízos que xiran en torno ao mundo xitano. Despois seguiu loitando e fixo do roupeiro de Cáritas o eixo dos seus esforzos. Pasou horas e horas clasificando roupa e acoollendo a xente que acudía por abrigo e conversa. Lembro con cariño a escena dela, xa moi cansa, dándolle patadas aos sacos de roupa para movelos porque non podía cargar con eles. Facía todo entregándose. Facía todo con cariño e ilusión. Facía todo con humildade.

Todos tiñamos admiración por Guada e sentimos a súa marcha pero sobre todo sabemos que somos moi afortunados por tela coñecido. No seu enterro a igrexa estaba chea de

xente á que dun xeito ou outro axudou no camiño. Hai un par de meses, Cáritas de Arousa abriu unha nova sede do seu roupeiro. Este rumoroso pensa que é de xustiza que leve o seu nome. Foron moitos sacos de roupa e moitas horas clasificando camisas para dar calor aos que máis o precisaban. Santa Guada de Arousa, roga por nós.

1

3

2

4

A peneira

1

Dende o 22 -e en catro sábados- no Cebreiro, Samos, Melide e Compostela, honrarase a Elías **VALIÑA**, "O cura do Cebreiro", nos 25 anos do seu pasamento. Foi quen de marcar con frechas amarelas o Camiño dende Roncesvalles. Ata o 8 podemos contemplar en Santa María do Cebreiro a exposición "As pegadas dos franciscanos en Galicia".

2

Na véspera do "Día dos bosques autóctonos", o 22, a Organización de Comunidades de **MONTES** convócanos en Compostela a unha manifestación contra a Lei de Montes que usurpa aos veciños a súa propiedade, o 1/3 da superficie do país. Son 3000 comunidades.

3

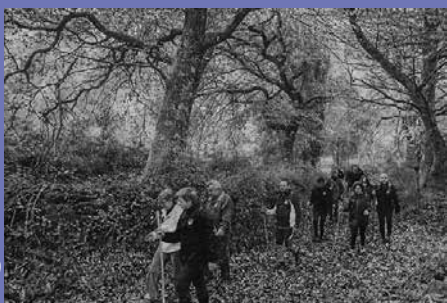
O **25N** é unha xornada contra a violencia de xénero. No 2013, 1253 mulleres recibiron ordes de protección en Galiza, pero neste ano xa foron asasinadas 7. Só en Lugo houbo 300 denuncias ata xuño. InteRed Galicia (981 587966), convoca o 28 á xornada "Coeducación: educando para a liberdade".

4

O **TEATRO** perdeu dende o 2008 máis do 33% dos espectadores e o 16% da recadación, sobre todo co IVE cultural. Por iso é meritório o labor de Agarimo que organiza o "II Certame teatro aficionado" os sábados de outono en Fene, que van clausurar coa súa Escola Infantil de Teatro

5

7

6

LI
BROS

8

Alfonso Blanco Torrado

5

Os veciñ@s da Fraga de **CATASÓS** de Lalín, na foto, loitan contra a liña de alta tensión coa que queren destruír máis de 2000 castiñeiros e carballos, algúns dos máis altos de Europa. Refuxio de especies en extinción -como vacalouras, pinchorras e outras- resulta axeitada para o sendeirismo, mesmo de nen@s.

6

Os editores celebran o Simposio sobre "O **LIBRO** e a lectura", o 20, no Consello da Cultura. Nós celebramos a edición de *O Principiño*, aos 30 anos da versión galega de Carlos Casares, nas tres variantes do galego nas Elías de Estremadura: lagarteiru, mañegu e valvardeiru. A obra xa ten máis de 70 anos.

7

Os Bancos de **ALIMENTOS** piden voluntari@s para a "Gran Recolleita Solidaria" do 29, nun mundo no que 85 persoas acumulan máis riqueza ca a metade máis pobre, e o 18% goza do 82% dos bens. Mentres, en Galiza medran os parados de longa duración, 171.000, dos trescentos mil sen emprego.

8

O 29-30 a Asociación Custodia do Territorio convidanos a debater no Piornedo o futuro do **OSO** pardo no Monte Agulleiro. Na foto, unha crianza paseando hai días pola Fonsagrada. Máis información no enderezo custodiadoterritorio@gmail.com

- ✱ 27891 CERVO (Lugo)
Teléf.: 982 - 55 78 41 - Fax 982 - 55 78 04
e-mail: sargadelos@sargadelos.com
- ✱ O CASTRO DE SAMOEDO
15168 Sada (A Coruña)
Teléf.: 981 - 62 09 37/62 02 00
Fax: 981 - 62 38 04
e-mail: ocastro@sargadelos.com
- ✱ Rúa Nova, 16
15705 SANTIAGO DE COMPOSTELA
Teléf.: 981 - 58 19 05 - Fax 981 - 58 58 88
e-mail: galeriasantiago@sargadelos.com
- ✱ Real, 56
15003 A CORUÑA
Teléf.: 981 - 22 26 04 - Fax 981 - 22 26 04
e-mail: galeriacoruna@sargadelos.com
- ✱ Provença, 274 - 276
08008 BARCELONA
Teléf.: 93 - 215 03 68 - Fax 93 - 215 01 79
e-mail: galeriabarcelona@sargadelos.com
- ✱ Conde Aranda, 2
28001 MADRID
Teléf.: 91 - 310 48 30 - Fax 91 - 310 48 30
e-mail: galeriamadrid@sargadelos.com
- ✱ Habana, 12
32003 OURENSE
Teléf.: 988 - 37 09 26 - Fax 988 - 37 09 28
- ✱ Rubalcava, 30 - 32
15402 FERROL
Teléf.: 981 - 35 37 14 - Fax 981 - 35 37 16
e-mail: ferrol@sargadelos.com
- ✱ Pza. Sto. Domingo
27001 LUGO
Teléf.: 982 - 22 78 04 - Fax 982 - 24 49 13
e-mail: sargadeloslugo@terra.es
- ✱ Urzáiz, 17
36201 VIGO
Teléf.: 986 - 22 00 50 - Fax 986 - 22 04 74
e-mail: info@galeriasargadelos.com
- ✱ Oliva, 24
36001 PONTEVEDRA
Teléf.: 986 - 85 25 84 - Fax 986 - 85 79 18
- ✱ Pza. de España, 2
27400 MONFORTE DE LEMOS
Teléf.: 982 - 40 26 57 - Fax 982 - 41 60 33
curgal@curgal.com
- ✱ Conde de Fenosa, 38
32300 O BARCO DE VALDEORRAS
Teléf.: 988 - 32 05 86
- ✱ Rúa Castelao, 52
36980 O GROVE
Teléf.: 986 - 73 09 68 - Fax 986 - 73 23 34
espiroide@yahoo.com
- ✱ Calvo Sotelo, 8
36680 A ESTRADA
Teléf.: 986 - 57 52 46 - Fax 986 - 57 02 94
sargadelos@astrada.com

GALERIAS
SARGADELOS

Política Non quixeron nin queren

Carlos Vázquez G.

Creo que cada día que pasa se consolida e se estende máis a convicción de que os dirixentes, polo menos dos dous partidos que se alternan no poder, non quixeron nin queren agora to-

mar medidas serias, cardinais e eficaces contra a corrupción política e económica. Quizais porque, dunha ou doutra forma, están implicados nela, porque dela se beneficiaron e benefician ou, con máis probabilidade, porque existe una certa connivencia ao entendela, no fondo, como unha forma irregular do sagrado mercado, non negativa en si mesma, senon única e ocasionalmente ilegal ou irregular. Neste sentido, a corrupción económica non se percibe como algo perverso, senón coma unha mera competencia desleal que, ao cabo, vén dada pola tan vilipendiada regulación ou intervención dos poderes públicos. Cospedal chega a dicir que xa non poden facer máis, coma se fixeran algo substancial. É verdade que anuncian, máis que executan, medidas e normas, pero tan parciais, dispersas e aparentes, que máis semellan un aceno ou, como agora dirían, un “postureo” demagórico e electoralista, destinado a evitar que se lle escorran entre os dedos os votos que, deica agora, forneceron o modelo binario vixente. Poden parecer excesivas estas conclusións pero mal poden ser outras con todo o que din e con todo o que, podendo, non fan.

Hai, para min, un exemplo moi revelador. Non resulta ferinte e sarcástico que practicamente todos os dirixentes dos dous grandes partidos que gobernaron ou gobernan pidan, un día si e outro tamén, celeridade da xustiza nos procesos de corrupción? Porque precisamente a celeridade da xustiza, no máis básico e fundamental, dependeu e depende deles. Mais non só se desentenderon, senón que impediron reformas capitais deste servizo público, aplicáronse a buscar o control partidista, que non democrático, do poder xudicial desde o executivo, con serio quebranto da democracia, e escatimáronlle recursos humanos e materiais á administración xudicial, tanto en tempo de vacas gordas coma fracas. Actuaron así coas súas maiorías absolutas e, por tanto, con todo o poder ou, cando era necesario, con pactos ou acordos, que si estableceron, por exemplo, para coar unha reforma exprés da Constitución con nocturnidade e alevosía, e someternos así a todos ao becerro de ouro, deus da cobiza.

Son cotradicións coma esta as que están a rematar coa credibilidade mínima necesaria dos chamados partidos do sistema e do modelo mesmo no que se asentan.

O peto común A luz do amor

Josecho de la Torre

Agora que a sociedade sofre novas convulsións que ateigan de resignacións os días da xente, é bo manifestarse a favor da xente boa, esa que ultimamente non se ve nos medios, para crer de novo en nós mesmos. Resulta que os individuos deixaron de confiar no ser humano sobre todo pola maneira de xestionar as cousas visibles. Necesitamos manifestarnos a prol dos bos exemplos e sacalos á luz; recoller a exemplaridade de Xesús de Nazaré, manifestada en xente coma a madre Guada, relixiosa que descansa dende o pasado 4 de novembro na casa de Deus. Ela, coma Xesús, dedicou a súa vida aos máis necesitados, concretamente aos da zona de Vilagarcía. Os que tiveron a sorte de coñecela en profundidade loan o seu labor e a súa mensaxe chea de vida. Queda para sempre o traballo coas comunidades xitanas de Cornazo, no ensino, nos movementos xuvenís, na comunidade Filipense, na Parroquia de Trabanca, no asociacionismo da zona, en xuntanzas, en convivencias, nos inicios da Pascua Xoven e en Cáritas Interparroquial de Arousa. Unha longa lista que non collería neste Peto. Guada é, porque segue sendo, das poucas persoas que ata hoxe participaron en todas as Romaxes de Crente Galegos, a última hai dous meses cando os folgos xa ían esvaecendo. Recórdase con agarimo a oración da tardiña na Romaxe de Arousa (ano 2011) onde a madre Gadalupe xunto a don Daniel Espiño, párroco de Sobradelo e Trabanca, recolleron a pancarta de dita Romaxe en agradecemento á manifesta labor que levan feito en Vilagarcía polos demais. A xente que tivo contacto directo coa Madre Guada, as parroquias e movementos, teñen unha luz a seguir; unha luz de amor para un tempo que demanda bos exemplos.

A LUZ DO AMOR

*Arrabuñar na terra é anxeiar amor.
O amor está en un, na propia terra
como se en nós nacera unha roseira
e falara un anxo deixándonos estantíos.
Vivir é dar amor. Un deu o seu amor
e a vida agora é unha luz
que ilumina gozosa a propia tebra.
¡Que ledicia sentir como unha luz
aluma, calada, as nosas roitas!
(...)*

(Manuel María)

O CARRABOXO por JOSE LOIS

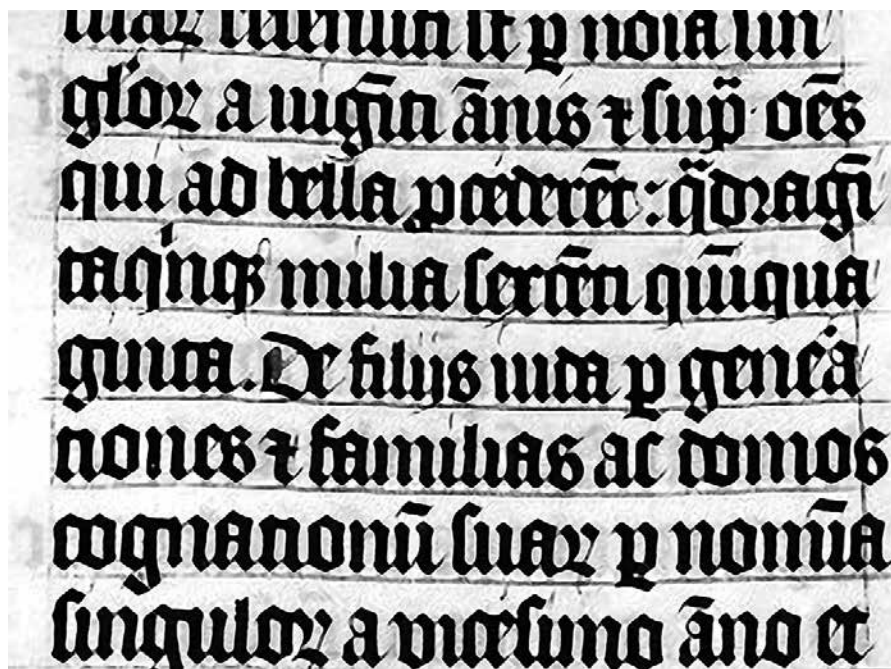

Horizonte universal

A Biblia traducida ó galego

Xesús Ferro Ruibal

Imaxe do libro dos Números 1, 24-26 no texto da tradución latina de san Xerome (Vulgata)

A Biblia formou a nosa mentalidade

Calquera persoa occidental, mesmo se é atea, coñece e usa palabras como *talento*, *inferno*, *escándalo*, *éxodo*, *fariseo*; frases como *camiño de Damasco*, *ano sabático*, *froita prohibida*, *venres 13*, *darlle ó César o que é do César*; locucións como *ser máis vello ca Matusalén*, *chorar coma unha mag-*

cidental sería tan opaca como é a de Walt Disney para un indio amazónico que nunca saíu do seu mato. A Biblia forma parte do esquema mental de Occidente, porque o ser humano non vive exclusivamente na natureza, como parece que viven os animais, senón no contexto dun universo mitolóxico, un conxunto de tradicións e crenzas froito das súas vivencias. O Pórtico da Gloria, os 15.000 cruceiros e os petos de ánimas que enchen a paisaxe galega, a música de Bach e as catedrais todas do mundo non se entenden sen a Biblia, que é o libro máis traducido e máis citado da historia.

A Biblia en galego

A Biblia en galego parece que non chegou a ser un volume único ata o último terzo do século XX. Digo parece porque, días antes de morrer, o filólogo Manuel Taboada Cid, díxome que lendo o catálogo da biblioteca dun conde vira este título *Biblia Gallega*. Moito teño lamentado a súa morte e que eu naquel momento non lle preguntara qué conde era e outras cousas. Porque, se fose realmente unha biblia en galego, estaríamos coma o P. Sarmiento cando leu no Marqués de Santillana que houbera trobadores medievais e el morreu sen coñecelos (aínda que si descubriu na catedral de Toledo as Cantigas de Santa María en galego).

No mundo católico paradoxalmente non se facilitou a lectura directa da Biblia. Filgueira Valverde ten resaltado (*Adral* VI, 1990, 57-60), que a primeira biblia en castelán foi a “dos xudeus” ou de Ferrara (1533) e a segunda foi a do luterano De Valera (1602). Pero dende o final do século XX temos en galego dúas traducións distintas e completas da Biblia.

¿Como chegamos a te-la Biblia en galego?

Época medieval. Os textos bíblicos medievais que Serafim da Silva Neto empezou a publicar baixo

o ser humano non vive só na natureza, senón nun universo de mitos, de tradicións e crenzas

dalena; ou refráns como *Ninguén é profeta na súa terra*, *Ollo por ollo e dente por dente*. Todo iso vén da Biblia, que formou as linguas do mundo occidental.

Adán e Eva, *Caín e Abel*, *David e Goliath*, *María Magdalena*, *Xesús*, *Herodes*, *Pedro*, *Santiago*, *o Diluvio*; *arca de Noé*, *torre de Babel*, *pragas de Exipto*, *vacas fracas*, xestos como *lava-las mans*, *tira-la primeira pedra*, etc. enchen o repertorio iconográfico de Occidente. Se desaparecesen os relatos bíblicos, boa parte da iconografía oc-

o título de *Biblia Medieval Portuguesa* conteñen tanto léxico galego que o P. Crespo sostiña que debía chamarse *galego-portuguesa* (*Grial* 31, 1971, 95-103). Pero é dubidoso que ese texto circulase por Galicia.

No Escorial, en cambio, gárdase un manuscrito (O.I.I.) que contén a tradución galega dos seis primeiros capítulos e a metade do sétimo da *General Estoria* de Afonso O Sabio. Chega ata a loita de Xacob con Anxo.e aí queda interrompido o intento de traducila enteira. Esta *General estoria* está baseada no texto bíblico, pero non é exactamente o texto bíblico. Pola letra sábese que é da primeira metade do XIV e que o tradutor ou copista debeu de ser Nuno Freyre (*Deus mantena Nuno Freyre. Amen/ manteñate Deus Nuno Freyre*).

1787. Lorenzo Hervás y Panduro fai a primeira versión coñecida do *Noso Pai*. Fíxoa por motivos lingüísticos (e non relixioso-pastorais) para un libro italiano (*Saggio pratico delle lingue*. Casena 1787) no que se atopa esa oración traducida a máis de trescentas linguas. O Concilio de Trento, contra 1563, mandou traduci-las oracións e o Catecismo á lingua da xente pero os bispos de Galicia traducíronas ó castelán: *Padre Nuestro, Dios te salve María, Creo en Dios Padre, Señor mío Jesucristo* etc. Non era isto o que mandaba o Concilio e non o fixeron así os bispos vascos, cataláns, sardos, bretóns, friulanos etc. En 1563 é onde realmente os bispos de Galicia, en boa parte non galegos, arredaron a vida litúrxica da lingua galega e todo se paralizou.

Morre Francisco J. Rodríguez, sacerdote que deixa inédito o *Diccionario gallego-castellano* (que

editaría Antonio Mª de la Iglesia en 1864) e de quen se conserva na RAG un fragmento en galego e latín da primeira Carta ós Corintios (1Cor. 13,1-10).

1857. Traducción da *Parábola do fillo pródigo* nun apéndice do libro *Historia de la Lengua y Literatura Catalan* (Barcelona).

1860. Vicente Turnes fai a tradución do *Evanxeo de Mateo* para un proxecto do filólogo Louis-Lucien Bonaparte (1813-1891), sobriño de Napoleón. Non lle pareceu que estivese ben feita e encargou outra que lle fixo José Sánchez de Santa María e esta publicouna en Londres en 1861. En Galicia case ninguén soubo dela.

1920-1930 Iglesias Vilarelle e Filgueira espallan mecanografados un Misal e o evanxeo de Mateo.

1949 Polo menos dende o 3.12.1949 *La Noche* publicaba en Santiago en galego o evanxeo do domingo e un comentario tamén en galego.

1950. Galaxia quixo inaugurarse cunha tradución dos *Evanxeos* feita por Ramón Cabanillas pero nada se soubo dela. Parece que fixeron unha Amable Veiga e Antonio López, cun prólogo de Xermán Álvaro. Pero nada se publicou.

1964. Manuel Vidán Torreira publica en *Grial* (6,1964, 458-478) o *Cantar dos Cantares* cun prólogo do biblista Xesús Precado Lafuente.

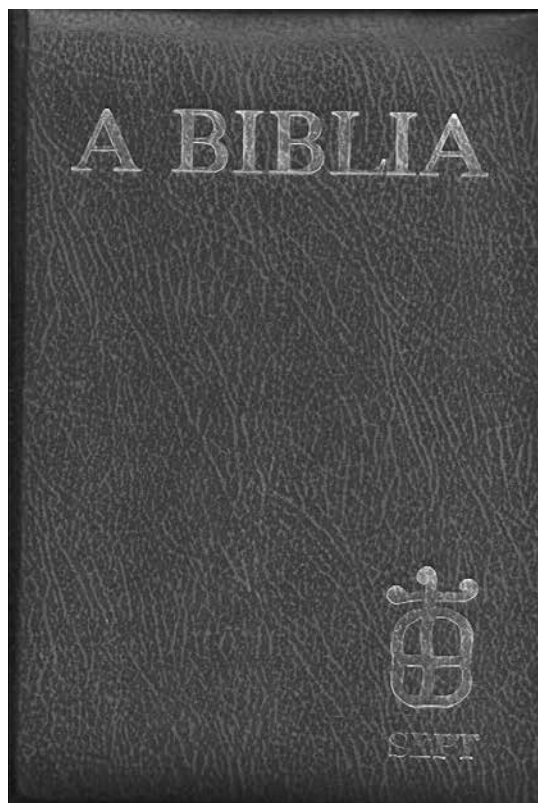
10.5.1964 Manuel Vidán Torreira en *La Noche* empeza a publica-los *Textos variables da misa dominical*.

1965. Manuel Espiña Gamallo e Xosé Morente Torres publican *A palabra de Deus. Evanxelos* (Imprenta Moret da Coruña).

1966. Manuel Vidán Torreira en colaboración co biblista Xesús Precado Lafuente publica en *Grial* (14,1966, 447-465) *O Apocalipse de San Xoán*.

1967. Isaac Alonso Estravís publica *Os Salmos* (SEPT).

Portada da edición da Biblia realizada por SEPT en 1989

Horizonte universal

A Biblia traducida ó galego

Xesús Ferro Ruibal

1968. Manuel Casado Nieto, poeta e xurista, traduce da Vulgata *Xob*, *Eclesiastés* e *Cantiga das Cantigas* (Centro Galego de Barcelona).

1968. O Misal galego por primeira vez permite o uso litúrxico: obra de Espiña e Morente (coa colaboración de Vidán Torreira, Alonso Estravís e Ventura Cores).

1974. A Editorial dos Bibliófilos Gallegos inicia a que será a primeira edición íntegra publicando *O Novo Testamento* traducido do orixinal grego por Avelino Gómez Ledo, sacerdote e traductor dos clásicos gregos e latinos.

1975. Manuel Casado Nieto publica o *Pentateuco*, traducido da Vulgata latina (Bibliófilos).

1978. *O Novo Testamento* traducido do orixinal grego por un equipo de teólogos e biblistas (SEPT).

1982 Manuel Casado Nieto publica a tradución dos *Libros históricos*. (Bibliófilos).

1984 Manuel Casado Nieto publica a tradución dos *Libros poéticos e sapienciais* (Bibliófilos) e con isto xa hai unha tradución completa da Biblia en galego.

1989. *A Biblia*, traducida directamente dos orixinais por un equipo

de teólogos e biblistas. (SEPT). Apróbaa a Conferencia Episcopal o 10.3.1989.

Temos, polo tanto, en galego dúas versións completas da Biblia. A primeira, editada por Bibliófilos (1974-1984). O Antigo Testamento, versión de Casado Nieto, poeta e xurista, parece estar traducido da Vulgata Latina pero conta co asesoramento e comentarios do biblista Precado Lafuente. O Novo Testamento está traducido do orixinal grego. Viu a luz co patrocinio primeiro de Álvaro Gil e despois da Fundación Barrié. O impulsor principal coido que foi Filgueira Valverde. A segunda tradución, editada por SEPT en 1989, que aproveitou a experiencia da súa predecesora, está feita dende as linguas orixinais por un equipo de 16 teólogos e biblistas, dirixidos por Fernández Lago e Torres Queiruga, cunha posterior revisión de sete lingüistas. Patrocinou a edición a Xunta de Galicia da época (González Laxe, Barreiro Rivas e Suárez Vence).

hoxe a Biblia e a teoloxía xa non son asunto exclusivamente eclesiástico

Esta segunda, por ser un tomo único, ser sempre versión dos textos orixinais, ter unha dirección especializada e contar xa cun referente anterior, está máis afinada e os bispos de Galicia fixérona en certa medida “oficial”. É por esta pola que ordinariamente se cita. Constituíu a base do Misal, dos Leccionarios e dos Rituais dos Sacramentos, aínda que estes tiveron unha posterior revisión para axeitalos un pouco á lectura pública.

A Biblia galega cara adiante

Coido que os 25 anos pasados e as lecturas privadas ou públicas, permítenos ós propios tradutores ver xa

a nosa propia tradución cunha certa obxectividade. Coido que habería que poñer en común as nosas impresións e se cadra podíamos afinar criterios para unha edición revisada que, na miña idea, debía ser xa electrónica e de libre acceso. Hoxe os sacerdotes teñen que atender cinco ou seis parroquias e por iso coido que debían recibir dos seus bispos unha tableta coa Biblia en galego e os Libros Litúrxicos en galego.

Complementos bíblicos

Hoxe a Biblia e a propia teoloxía xa non son asunto exclusivamente eclesiástico. Hoxe hai leigos, xeralmente comprometidos na axuda social, que estudan teoloxía de maneira voluntaria pero sistemática. Para eles, pero non só para eles, foi xurdindo unha extensa produción bíblica en galego, obra fundamentalmente de Xosé Chao Rego, que nos dotou dunha relectura actual de tódolos temas básicos que a Biblia expresou en categorías semitas de hai dous mil anos. Coa produción litúrxica de B. Regal e, sobre todo, coa grandiosa obra teo-

lóxica de Andrés Torres Queiruga, que repensa en categorías do século XXI os grandes asuntos da teoloxía católica, Galicia recuperou en corenta anos séculos de anemia bíblica e teolóxica. Hoxe hai leigos en Galicia preparados para ler e entende-los mellores teólogos do mundo. E diso derivan compromisos éticos sostidos no tempo. Por iso é máis dolorosa a desconfiada distancia que boa parte da xerarquía católica mantén ante a oración, a lectura e a meditación en lingua galega. Supoño que no Ceo, con se-lo Ceo, tampouco o dan entendido.

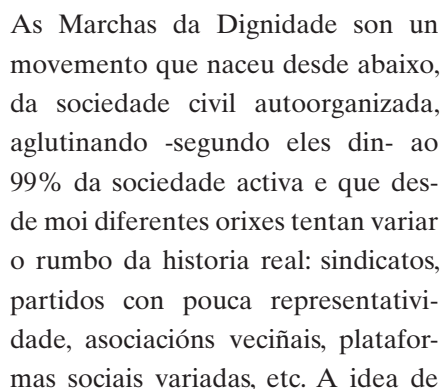
Fixemos esta posta en común, tomando un café á noite, no Pedrido. Eramos Neves Espiñeira, Carme Solloso, Javier Solloso e María Blanco, Luis, Lucía e Carlos Santiago, Tino e Carme Castiñeira e María Díaz Castiñeira. Fixo o resume Xaquín Campo Freire.

- O sitio estivo moi ben. Ben comunicado, centrado para a Galiza das Romaxes. Ben sinalizado. Boa organización.
- Chamaron positivamente a atención os “postos” solidarios: *Irimia*, *Encrucillada*, *Fiare*, etc. E vese tamén positiva a non proliferación de chiringuitos comerciais.
- “Deus, Pai/Nai”, moi ben. Moi bo ambiente.
- Valioso o contacto coa xente. Mellórese o que faga falta pero que non desapareza. Se un ano non sae todo perfecto, corríxase. Pero se un só ano se deixa de facer xa non se levanta. Ten algo excepcional.
- Ben a oración da tarde, que ten o perigo de desaparecer se non se coida. Debe potenciarse. Hai xente que non sabe aínda de que vai.
- Moi positiva a variación e estilos novos. Coñecer Galiza polo miúdo. Dentro ten moita vida. Vólvese á casa coa sensación de plenitude e aínda con día, cediño. O espírito do compartir é moi visíbel e dá xenio percibilo. As relacións, sendo tanta xente, son directas, amábeis, como coñecidos de toda a vida. Aí hai algo detrás. Dá emoción. Hai un mundo novo. Outro mundo é posíbel. Un sentido serio, san, culto e civilizado do nacionalismo, e comprometido.
- Superpostas as partes. Debe haber máis cohesión. A acollida moi boa. A primeira, ben. E a rumboia un acerto que dá ton. No guión da segunda hai unha boa intuición pero

- o señor actor desconcertaba ás colegas e ao público.
- A crise? Crítica, si. Pero máis intelixíbel. De nos ser así fica en ocorrencias sen xeito. O teatro é bo se ten calidade: bo guión, boa interpretación e óese ben. E que cadre coa situación.
- Cultura. Ecoloxía. Xente que ama o ambiente. Comer xuntos, participar, partir, repartir, compartir. Eucaristía. Os signos dos tempos postos en acción: agora e aquí. Empatía. Rumboia e rito da paz, potencialos.
- É a primeira vez que imos en familia, toda a familia, a unha romaxe. Un gozo inmenso. (Rapaza de 24 anos. Foi ela que tirou deles). Habería que cultivar a festa da familia.
- Custa abrirse. Estamos moi fechados en nós. Aquí conséguese ese abrirse.
- Vese moita rapazada presente que leva unha experiencia para si e para a casa. Habería que axudarlles a que enlazasen coa seguinte. Que repetisen. Volver vístalos. Deixar un mínimo de organización que tire da xente do lugar. Que sigan véndose importantes e interesantes. Do mesmo xeito que se procura o enlace coa seguinte de-
bérase institucionalizar unha presenza das anteriores, mesmo para agradecer.
- Medios? A romaxe é un milagre. Sen protección, sen subvención. Con voluntarismo e voluntariado. É popular. Convén non perder esa vocación. A romaxe é da xente. Non dun grupo. Ten un estilo e un xeito de ser. Pero é de todos. Non hai preparación seria para ela en cada comarca. Só así se valora e se potencia. Ten entidade. Escoller ben o lugar. Que sexa pensada. Máis curta. Tender sempre a que non sexa longa. Que deixe ganas de ser máis. Alixeirala, que non quer dicir superficializala. Música e silencio. Interiorizacións.
- Falta de mulleres no palco. Se valen para a acollida, por que non ao logo da celebración?
- A Quenlla moi ben. Moi agradecidos a eles. Tamén abrirse a outros grupos e a outros estilos. Non gustou, o “Manuel do Campo”. Hoxe non cadra. Machista. Moi longo.
- Parabéns e moi agradecidos a *Irimia*, aos e ás que participastes directamente cada ano. Aos que fan crítica libre, construtiva, independente. E nada de pesimismo. Ánimo e grazas. Ata outra mellorada.

partida, segundo manifestan no vídeo *Diles que se vayan*, é dicirle ao goberno que xa está ben, que non se pode seguir enganando a xente prometendo unha cousa e facendo a contraria, gobernando en contra do 80% da sociedade á que deberían protexer. Ante semellante política -indican- que sitúa o goberno na ile-

A pretensión naquel momento era encher Madrid cunha manifestación de un millón de persoas facendo oír a súa discrepancia, representando a todos aqueles que, ben non podían asistir porque eran discapacitados recluídos nas súas casas por falta de axudas, ou vellos que estiran a súa pensión coma un chicle para manteren todos os parados da familia, ou persoas que perderon as súas casas por non poder pagar as hipotecas ou á mocidade que emigrou

Desde aquela repetíronse, centrándonos xa en Galicia, a constitución de plataformas locais e comarcais por todos os puntos do país, as asembleas abertas e presentacións das Marchas a todos os colectivos interesados, e as mobilizacións e accións reivindic-

Hoxe as cousas non parecen ir moito mellor. Incluso en Santiago, unha cidade de servizos e funcionarios, con pouca industria, na que a crise se fai menos visible pola rúa, se un non se fixa moito nos escaparates baleiros e as tendas pechadas, o albergue de Xoán XXIII acaba de lanzar unha chamada urxente de socorro, pedindo alimentos, porque xa non lles queda nada: nin cacao, nin leite, nin galletas que dar ás familias para que os seus nenos poidan almorzar polas mañás. Isto obriga a facer visible de novo aos invisibles, e é por iso que se nos convoca a encher a praza do Obradoiro o día 29 de novembro. As Marchas agora son de ámbito galego e preténdese mobilizar toda a sociedade para que, ben uníndose a unha das marchas que se poden ver no mapa, ben achegándose ás 12:00 directamente ao Obradoiro, recordemos aos gobernos cales son as súas obrigas de cara á poboación e para quen traballan. Non é preciso estar de acordo co 100% do Manifesto que a coordinadora das Marchas fixo público e que reproducimos a continuación en versión moi resumida. O orixinal pode atoparse en <http://marchasdadignidade.blogspot.com/2014/09/de-novo-rua-ocupemos-o-obradoiro.html>, e quizais conteña expresións cun aquel de *demagóxico*, pero non é momento para poñérmonos ortodoxos e puritanos, o problema é grave abondo como para nos fixar só na parte que nos une e participar porque, pode haber *a quen lle vai a Marcha*, pero a moitos vailles xa hoxe a vida nisto.

Columna Galega das Marchas da Dignidade

Resumo do Manifesto para o 29N aprobado pola Comisión Coordinadora das Marchas da Dignidade

Seguimos a padecer esta grande estafa provocada polo poder económico para manter os seus insultantes privilexios, unha crise usada como coartada polos gobernos europeos, que menten, estafan, rouban e toman medidas contra as persoas porque non están ao servizo delas, están ao servizo das grandes corporacións que son as que logo lles facilitarán un cómodo retiro. A xente do común temos que seguir a loitar, non podemos consentir que nos rouben o que é noso.

O inimigo é o poder económico, e non o poderemos derrotar se non nos unimos na loita a gran maioría das persoas. O poder económico ten a meirande parte dos medios de comunicación do seu lado, ten o poder policial, o militar, o coñecemento científico, a educación, a xustiza, o control do fluxo financeiro, e nós temos a nosa dignidade e unidade para poder derrotalo. As Marchas amosaron que derrotar o poder é posible.

Non podemos calar mentres o goberno do estado agasalla con preto de douscentos mil millóns de euros aos bancos ao tempo que nos rouba dereitos en sanidade, educación, vivenda, traballo, servizos de emerxencia, pensións e xustiza. Non pode ser que o goberno manteña privilexios ás “elites” mentres temos máis de dous millóns de nenos e nenas en todo o estado que pasan fame. Que clase de goberno é o que permite que os bancos boten a xente á rúa? É un goberno indigno, un goberno criminal e un goberno ilexítimo porque traballa contra as persoas do común, e é un goberno traidor porque está a vender o país a potencias estranxeiras. Estanos a deixar sen pan, traballo e

teito, e non o imos permitir. Temos a obriga de rebelarnos. Regalan a empresas privadas o que é noso, trafican cos nosos expedientes sanitarios, déixannos sen ferrocarril e aeroportos, sen enerxía e negocian de costas ao pobo o tratado de libre comercio entre Estados Unidos e Europa para que as grandes multinacionais poidan facer o que se lles antolle: poderán denunciar aos gobernos se non logran os seus obxectivos, mentres que os tribunais que xulgarán estas denuncias estarán formados por organismos como o FMI, Banco Mundial ou a Comisión Europea. Non negocian co pobo, negocian con multinacionais. Levan por diante o ambiente, non lles importa o máis mínimo. Queren estragar o máis prezado que temos que é a nosa terra, enclaves naturais únicos, facer minas desco-

Temos a obriga
de rebelarnos.

munais e perigosas ou facer autoestradas que destrúan lugares tan importantes coma a da Ribeira Sacra do Sil. Destrúen a natureza e con ela o noso futuro e o da nosa descendencia.

Temos un paro xuvenil de máis do 50% e un presidente que o considera un bo dato, temos máis de seis millóns de parados e din que estamos a saír da crise. Un presidente manchado pola corrupción que chegou ao poder mediante o engano e a mentira. A estratexia do poder económico é clara: crean unha crise para que o pobo perda dereitos, e cando xa non os teñamos dirán que a crise rematou, pero eses dereitos nunca volverán se non loitamos por eles, se non facemos que o poder sexa do pobo e non das elites económicas. O 22M enchemos as rúas de Madrid para amosar a nosa dignidade, e hoxe estamos aquí, na praza do obradoiro, para chamar a todas as persoas que loiten para ter pan, traballo e techo.

O noso taboleiro

PRESENTACIÓN IRIMEGA EN FERROL

O martes 25 de novembro, ás 19:00 horas, na Galería Sargadelos (Rúa Rubalcava, 30-32), a Asociación Irimia presenta, coa participación e a música de Mini e Mero:

- O libro-disco *A Romaxe de Crentes Galegos na voz de A Quenlla**
- O libro *A humana fragilidade*, de Pepe Chao

*O libro-disco da Romaxe pódese atopar nas librerías Aenea, Follas Novas, Grial, Miranda e Sargadelos, de Santiago de Compostela; na librería El león, de Aguiño; ou pedilo ao correo: asociacion-irimia@asociacion-irimia.org

V ESPAZO DE TEOLOXÍA FEMINISTA

Para aprender e coñecer teoloxía feminista e construír colectivamente pensamento teolóxico feminista

Espazo aberto a todas as mulleres interesadas

Xuntarémonos os venres 9 xaneiro, 6 febreiro, 6 marzo, 10 abril, 8 de maio e 5 de xuño en Santiago de Compostela de 18:30 a 21:00 h.

Matriculación: Socias 10€, Non socias 20€ Solidaria, 30€. Hai posibilidade de beca

Ingresos na conta nº 2080-0500-51-3040045071

Cómpre anotarse antes do 5 de decembro en: marisadecorme@gmail.com ou no tfno 986 750 950 (Maite)

Organiza
Asoc. Mulleres Cristiás Galegas-Exeria

Xestionar as identidades, gobernar a diversidade

Deputación DA CORUÑA

EDITA: Asociación A. IRIMIA

MESA DE REDACCIÓN: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Manolo G. Turnes, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

COLABORADORES: Xosé Chao Rego, Victorino Pérez Prieto, Xosé Antón Miguélez, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopeña, Gumersindo Campaña, Tareixa Ledo, Moisés Lozano, Clodio González Pérez, Antón Martínez Aneiros, Sara Paz Quiñones, Manuel Pérez Blanco, Xabier Blanco, Valentina Formoso Gosende, Celia Castro Ojea, Xerardo Castedo Valbuena, Engracia Vidal, Francisco Xabier Martínez Prieto, Fernando Veiga, Antonio Pinto Antón, Bea Cedrón Vilar, Mariano Guizán Sánchez, Carmen Soto, Rubén Aramburu, Carme Soto, Marisa Vidal e Xan Guillén, Christina Moreira.

CORRECCIÓN LINGÜÍSTICA: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

RECEPCIÓN DE ARTIGOS E COLABORACIÓNS EN: revistairimia@asociacion-irimia.org

SUBSCRICIÓN: Apdo. 296 - 15704 Santiago de Compostela. Telf.: 628 416 644 / subscripción@asociacion-irimia.org

Ordinaria: 25 Euros. de Apoio: 40 Euros.

PARA ASUNTOS DA ASOCIACIÓN NON RELACIONADOS COA REVISTA: asociacion-irimia@asociacion-irimia.org

CONTA: ABANCA ES63 2080 0349 8530 4000 5822 - Urbana, nº 8 - Santiago

DEPÓSITO LEGAL: C-1417-81 **TIRADA:** 1.000 exemplares

ISSN: 2172-9182

IMPRIME: TÓRCULO Artes Gráficas

DESEÑO E MAQUETACIÓN: TallerDD (Ninfa, Riveiro, Martínez)

DISTRIBÚE: IMPACTA

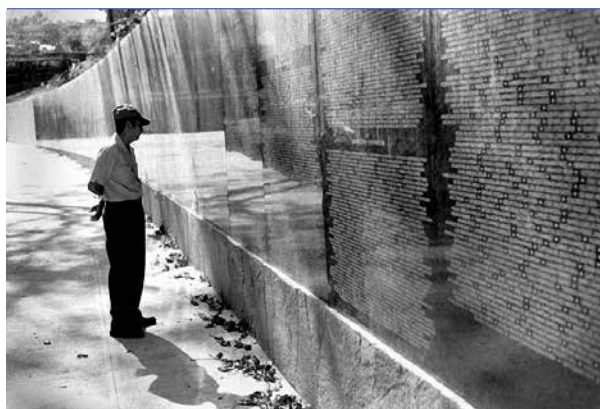
EDICIÓN ELECTRÓNICA: <http://asociacion-irimia.org/revista.shtml>

FEITO EN PAPEL RECICLADO

Boa Nova

**DOMINGO 23 DE NOVEMRO.
FESTIVIDADE DE XESÚS CRISTO REI**

A PALABRA. Mt 25, 31-46

Naquel tempo, díxolles Xesús aos seus discípulos: "Cando veña o Fillo do Home na súa gloria e todos os anxos con el, sentará no seu trono glorioso. Diante del xuntaranse todas as nacións; e separará uns dos outros, como xebra o pastor as ovellas das cabras. E poñerá as ovellas á súa dereita, e as cabras á súa esquerda. Entón dirá o Rei ós da súa dereita: Vinde, benditos do meu Pai, recibide a herdanza do reino preparado para vós desde a creación do mundo. Porque tiveren fame, e déstesme de comer; tiveren sede, e déstesme de beber; fun forasteiro, e acolléstesme; estiveren en coiro, e vestístesme; enfermo, e visitástesme; na cadea, e viñéstesme ver. Entón preguntaranlle os xustos: Señor, cando te vimos famento e che demos de comer, ou sedento e che demos de beber? Cando te vimos forasteiro e te acollemos, ou en coiro e te vestimos? Cando te vimos enfermo ou na cadea e te visitamos? O Rei contestaralles: Dígovolo de verdade: Canto fixestes cun destes irmáns meus máis pequenos, fixéstelo comigo. E diralles logo aos da súa esquerda: Arredade de min, malditos, ide para o lume eterno, preparado para o Satán e para os seus anxos. Porque tiveren fame e non me destes de comer; ti ven sede e non me destes de beber; fun forasteiro, e non me acollestes; estiveren en coiro, e non me vestistes; enfermo e na cadea, e non me visitastes. Entón tamén eles lle preguntarán: Señor, cando te vimos famento ou sedento, forasteiro ou en coiro, enfermo ou na cadea, e non che acudimos? El responderalles: Dígovolo de verdade: Canto deixastes de facerlle a un destes máis pequenos, deixastes de mo facer a min. Estes irán ao castigo eterno, e os xustos á vida eterna".

A CLAVE

Na primeira lectura Ezequiel anuncia que Deus vai recobrar ás súas ovellas de todos os lugares nos que se dispersaron, e traelas de novo á casa. Mateo no seu xuízo final, colofón da vida pública de Xesús, presenta a Deus reunindo ao seu rabaño, que chega dende todos os lugares do mundo e que no xuízo é separado. E o criterio de clasificación é rompedor.

Este xuíz elixe para encher a súa casa a toda persoa que, en calquera lugar do mundo, baixo calquera bandeira, seguindo ou non unha relixión, en calquera opción política,... dá pan a quen ten fame, acolle ao inmigrante, visita a quen está no cárcere ou enfermo, e viste a quen non ten roupa. En definitiva, está acompañando ao lixo social, ao lastre, eses que en palabras de Christine Lagarde "viven demasiado e son un risco para a economía global".

Calquera persoa que voluntariamente ande polas marxes do sistema, poñéndose no pelexo da desgraza de outra, vai ter cabida no Reino de Deus, independentemente da súa opción política ou relixiosa ou mesmo si non a ten. O único criterio de selección é a misericordia.

Xa que logo, estar bautizados, ir a misa os domingos ou repetir o credo non vale nada comparado coa caridade. ... ou dito en latín, que queda máis fino: *Deus caritas est*.

Marisa de Corme

Que é o importante para Xesús: as crenzas, os ritos ou as obras?

Queda claro que a pregunta do millón non é se cres na verdadeira fe, se aceptas os dogmas ou se cumpres cos preceptos. Non, o principal é que fixeches polos teus irmáns e irmás. Pero non por medo ao castigo divino, nin por desexo dun premio, senón porque é o que hai que facer. Axudar aos demais produce felicidade tanto nas persoas que o reciben como na persoa que o dá. Demostrado cientificamente: na nosa longa evolución o paso do EU ao NÓS é un salto espectacular. Se pensamos nos grandes persoeiros do século XX: Gandhi, Martin Luther King, Óscar Romero... decatámonos de que a característica que os fai especiais é que pensaban máis nos outros que en si mesmos, chegando, como Xesús, até arriscar a súa vida e, xa sabedes, ningún deles morreu na cama.

Na nosa vida normal de cada día, na casa, no traballo ou reivindicando na rúa, tamén nós somos quen de axudar aos demais de moitos xeitos.

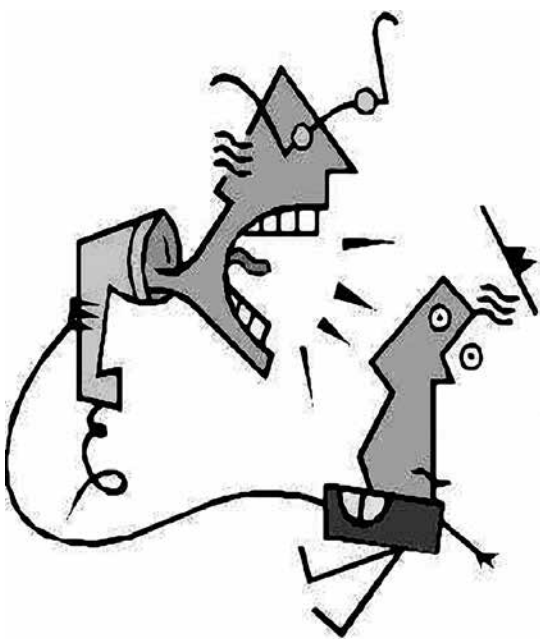
Olga Álvarez

O ECO

A PALABRA

Falando da lingua O de onte, hoxe...

Lidia e Valentina

“Desta volta, parece que os xogadores reaccionaron **enrabiados** cando encaixaron o segundo gol. **Aborrecéronse** enormemente e pareceu que ese tanto os **encirrou** cara ao adversario, foi coma un **aguillón**... O certo é que os do equipo contrario non se **acubillaron**... O partido gañou gran-

de emoción, uns xogadores a correr **á retesía** dos outros. Así e todo, o balón non atinaba na portería e o resultado xa non se amañou... Os nervios **enceinaron** algúns xogadores, o cartón amarelo tivo que mediar...”

Esta podería ser a narración dun momento ben emocionante de calquera partido por parte de calquera comentarista de calquera emisora de radio ou de televisión... Todas as palabras que nós lembrabamos hai uns días están aí encaixadas sen forzar a expresión. Que exactitude, que precisión lle imprimen ao comentario, e desde logo que non resulta vulgar... En case todos os contextos podemos botar man deste léxico patrimonial, máis noso, que estamos a esquecer. E non por iso o discurso perde calidade...

Tamén podemos dicir que nos **aborrece** tanta choiva, que nos **enfastía** un outono-inverno tan longo..., que queremos sol...!!!

Ou tamén lle podemos dicir ao compañeiro ou á compañeira que lle hai que **afalar** deseguido para que non

se desanime, que ten que madurecer unha miguiña...

E poderíamos saber que estiveron **encirrando** os veciños de tal parroquia contra os da outra para poderen mangonear o monte comunal, ou que tal medida **aguilloou** a imaxinación da xente toda e houbo unha chea de propostas creativas contra o paro... Cumpriría **debullar** esas propostas todas e tomar unha decisión ben estudada...

Tendes de voso “debullar”? Debullar é quitarlle o gran a unha espiga, ben con outra espiga, ben cun carozo, ben coa moderna debulladora. É unha desas palabras que ampliou o seu significado tradicional ata un metafórico moi interesante: traballar algo polo miúdo, pacientemente, detalladamente, gran a gran, castaña a castaña, faba a faba...

Escoitade os vossos recordos, escoitade os vossos máis vellos e a vosas máis vellas e aproveitade tamén as súas palabras, as nosas palabras, que quedan no esquecemento...

O Fachineiro dos impostos

Mielinización

O problema debe ser ese: a mielinización na maioría da especie homo sapiens non é completa. Esa substancia, que determina a velocidade á que se propagan os impulsos eléctricos das neuronas, non sobra entre nós. Somos definitivamente lentos, iso considerando a posibilidade de que fagamos uso das neuronas á hora de decidirmos o noso voto. Esta lentitude de reflexos impídenos relacionar o feito de que ducias de multinacionais (Deutsche Bank, Ikea, Fiat e outras honorables corporacións creadoras de emprego) se estiren menos ca un porteiro de fútbolín á hora de pagar impostos. Por iso escollen Luxemburgo cando se trata de

establecer o fogar fiscal, que é o que importa. E como somos lentos, non chegamos a comprender que o feito de que esas empresas deixen de tributar ata polo 99,75% do que gañan estea relacionado coas amputacións de servizos e recortes que temos que padecer. É esa mesma lentitude e cegueira a que non nos deixa ver que quen estivo permitindo iso en Luxemburgo é quen agora preside a comisión europea. É a ese a quen votaron os e as representantes que nós escollamos hai uns meses. Parvos si, pero a guapos non nos gaña ninguén. Por iso facemos cola no Lidl para comprar a súa crema.

A.Q.